ಡಾ॥ ವೆಂ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಸಂಭಾಷಣ ಸಂಸ್ಕೃತಸ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಲೇ

ಪಾಠ ಬಂಧನ: (ಎಸ್., ಶಿಕ್ಷಣ)

After 1983 Rewritten

ॐ

१

Let us talk in the oldest language of this planet.

प्रथमदिनम्

ಪಾಠ ಕ್ರಮ.

शिक्षकस्य सिद्धता

गीतपत्राणां वितरणं
ऐक्यमन्त्रस्य च वितरणम् ।
गीतम् - पठत संस्कृतम् - - - ।

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ- ಶಬ್ದಗಳು

① दण्डः दन्तकूर्चः स्यूतः चषकः
करदीपः आसन्दः चाकलेहः

② लेखनी घटी स्थालिका दिनपत्रिका
अंकनी

③ पुस्तकम् चित्रम् जलम्
फेनकम् दन्तफेनकम् युतकम्
कोष्ठकम्

ಅಭಿನಯ ಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನ.

मम भवतः | भवत्याः किम्
ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕು.

प्रथमं दिनम्

ಪಾಠ ಬಿಂದು

ತಾತ್ಪರ್ಯ — ಪರಿಚಯ.
ಗೀತ ಗಾಯನ.
ಪಾಠ ಬಿಂದು — ಸರ್ವನಾಮ ಗಳು
ನಾಮ ಪದ ಗಳು

ಇವುಗಳ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳು
ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳು

मम नाम शास्त्री (२ बार)

ಬಾಲಕನನ್ನು ಕುರಿತು भवतः नाम किम् ?

ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು भवत्याः नाम किम् ?

ಅವರು ಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ಶಿಕ್ಷಕನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು
ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುವನು.

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

ಮೊದಲು ಐವರು ಬಾಲಕರನ್ನು ಬಳಿಕ
ಐವರು ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು (at random)
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಬೇಕು
ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಐವರು नाम: नाम नामं
ಉತ್ತರಿಸಿ ತಪ್ಪು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಬೇಕು.

ಈಗ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು
ಕೇಳಿ भवतः ಹಾಗೂ भवत्याः ಪ್ರಯೋಗ
ಹೇಗೆ ಎಂತ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು
ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರೆನ್ನುವುದು
ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರಿ ಎನ್ನುವುದು
ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕ, ಒಬ್ಬ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ
ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಿರಿ ಎನ್ನುವುದು

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೇಳಲಿ.

ಸಮೂಹದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮಗ್ಗುಲಿನವರು.
ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳುವುದು, ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದು
ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ ಎನ್ನುವುದು

ಪಾಠ ೭೨೦ ಪು.

भवतः नाम किम् ?

मम नाम —— ।

भवत्याः नाम किम् ?

मम नाम —— ।

भवतः इति पुल्लिंगे । तथैव
भवत्याः इति स्त्रीलिंगे भवति

परस्परः परिचयः द्वयोः
उभयथा अपि
पर्यायेण बालकस्य बालिकाया अपि
नामावगमनम् ।

छात्रेषु प्रत्येकस्य, एकैकस्याः वा
स्वनामसंकीर्तनम् ।

समुदाये अन्योन्यप्रश्नः उत्तरप्राप्तिः
च भवति ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಚೀಲದಲ್ಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊರ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಾ (ಅವು ಪರಿಚಿತ ನಾವು ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು) ಅವುಗಳು ಏನು ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕು.
ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ) ಶಿಕ್ಷಕನ ಮುಂದಿರಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಏನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿ

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು.
ಫಲಕದಲ್ಲಿ/ Flash cards ಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅಹಂ ----- ಎನ್ನಲಿ.

ಈಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲಿನಂತೆ ಫಲಕದ ಹೆಸರುಗಳು/ Flash cards ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಹಂ ವೀಣಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಸಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಕನ ಸೂಚನೆ

'ಅಹಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಮುಂದೆ ಬಾಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ರೂಪಗಳನ್ನು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗಲಿ.

ಪಾಠ ೨.೦ ಮ

एतद् किं? तद् पुस्तकम्।
तद् 'सोप' soap फेनकम्

एतद् किं भो:?
तत् किं भो:?

अहं शास्त्री।
भवान् क:?
सदाशिव:। बसवराज:। श्रीनिधि:

अहं रमा। भवती का?
लता। वीणा। वाणी। सुमति:।

ಉದಾಹರಣೆ / ವೃತ್ತಿ ಪರ ಶಬ್ದಗಳ
ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ರೂಪಗಳು.

वैद्य: - वैद्या। बालक: - बालिका।
शिक्षक: - शिक्षिका। छात्र: - छात्रा।
गृहस्थ: - गृहिणी। व्यवस्थापक: —
कार्यदर्शी —

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಮ್ಮೆ, ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯನ್ನು
ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಲಿಂಗಭೇದ ತಿಳಿಸುವ ಪದಾಂತ್ಯದ
ಸ್ವರಸ್ಥಾನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಟ್ಟು ಹೇಳಿಸುವುದು.

सत्यवान्, भगवान् ಎಂಬಂತೆ भवान् ;
सत्यवती, भगवती ಎಂಬಂತೆ भवती
ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ –
ಬೆರಳು ತೋರಿಸುತ್ತ – अहं अहं... ಎಂಬುದಾಗಿ,
एषः, एषः -- ಎಂಬುದಾಗಿ ತಲೆ ಎದೆ ಬಾಗಿ
ಹೇಳಲಿ.

ಸುರೇಶ ಎಂಬ ಹುಡುಗನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ –
ಸುರೇಶನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ

ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ
ಆತನ ಉತ್ತರ –
ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ –
ಅವರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಕನು ಕೆಲವು ಲಘು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ
ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ वा ? ಎಂದು ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಾ
ವಾಕ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಉದಾಹರಣೆ →

ಪಾಠ ಒಂದು.

भवान् कः ? ಉತ್ತರ

भवती का ? ಉತ್ತರ.

भवान् सुरेशः वा ?

आम् अहं - - - -

भवान् अरविन्दः वा ?

न, अहं ——— ।

सः चलुवराज वा ?

आम् । न - - -

अहं मनुष्यः । अहं गृहस्थः ।

अहं पापिष्ठः । सः अपराधी ।

एषा गायति । सः अमीरखान् ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

'ಓಂ' 'ನ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ
ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆ / ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ
ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು.
'ಮಾ' ಎಂಬುದರ ಸ್ವರಾಘಾತ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು.
ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಟು,
ದಂಡ, ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಕೇಳುವುದು
ಜೇಬಿನಿಂದ, ಚೀಲದಿಂದ, ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ, ಪುಸ್ತಕ
ದಿಂದ ಒಳಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಹಾಗೂ
ವಸ್ತುವು ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಾಕ್ಯರಚನೆ
ಮಾಡಿಸುವುದು. — ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆಯಾಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ

ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೂ ತನಗೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಬದಲು
ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ದೂರ / ಹತ್ತಿರ ವಿರುವ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಉಚ್ಛಾರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು.
ಇರುವ ವಸ್ತು, ವಸ್ತು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಎರಡೂ ನಿದರ್ಶನ

ಪಾಠ ೭೦ನು

अमुक नगरः वा ? -- वासरः वा ?
दिनांकः वा ? मासः वा ?

घटी अस्ति - घटी नास्ति ।
हस्ते दण्डः । पुस्तकं । ---- अस्ति
—"— नास्ति ।
कोषे करवस्त्रं अस्ति ,
करवस्त्रे धनं नास्ति ।
स्यूते पुस्तकं --- ।
पुस्तके चित्रं --- ।
अस्ति वा ? — नास्ति वा ?
धनं अस्ति वा ? बुद्धिः अस्ति वा ?

तत्र चित्रं अस्ति ।
अत्र पुस्तकं अस्ति ।

तत्र --- अत्र ---
तत्र --- अस्ति , तत्र --- नास्ति ।
अत्र --- अस्ति , अत्र --- नास्ति ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಶಿಕ್ಷಕನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಓದಲಿಸುತ್ತಾ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳೆಡೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗಮನ ಹರಿಯಿಸುತ್ತಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಒಂದೊಂದು ಉತ್ತರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು 3 ಬಾರಿ ಹೇಳಿಸಬಹುದು

ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಅರವಿಂದನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳುವ-ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು (ಅಥವಾ) ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಮೊದಲು ಪರಿಚಯ, ಒಳ್ಳೆ ಅದೇ ಉತ್ತರ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ.
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಿ; ಉಳಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೋ ಶಿಕ್ಷಕರೋ ಉತ್ತರಿಸಲಿ.
ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ / ಪೌರಾಣಿಕ ದೇವತೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯುವುದು.
ರಾಜಕೀಯ, ನಟರಂಗ, ಕ್ರೀಡೆ, TV ಸೀರಿಯಲ್ ಮುಂತಾದ ಆಧುನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಬಂಧ (ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವಂತಹುದು) ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದು.

[illegible]

— चित्रं कुत्र अस्ति?
सुरेशः कुत्र अस्ति?
दीपः। पंखः। वातायनम्।
वायुः कुत्र अस्ति? — सर्वत्र।
अन्यत्र। एकत्र

तस्य नाम अरविन्दः।
कस्य नाम अरविन्दः?
तस्याः नाम भारती — कस्याः नाम--
एतस्याः नाम। एतस्य नाम
कस्याः नाम? कस्य नाम?
भवतः नाम? भवत्याः नाम?

[illegible]

दशरथस्य पुत्रः कः?
पार्वत्याः पुत्रः कः?
गणपतिः कस्याः पुत्रः?
सीतायाः पतिः कः? रामस्य पत्नी का
चाणक्य कस्य सचिवः?

ಪ್ರಾರ್ಥನ ಕ್ರಮ

ಭಾರತ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜದ, ಮಹಾತ್ಮರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವಾಗ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ವಿಭಕ್ತಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ — स्य ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ — याः ಎಂದು ಅಂತ್ಯವಾಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದು.

ಉದಾ, — दमयन्ती कस्य पत्नी?
नलः कस्याः पतिः?

ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನ ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖ, ಕಿವಿ, ಕಣ್ಣು, ಕೈ, ಕಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಲಿ
ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳುವನು
ಶಿಕ್ಷಕನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ, ಲೇಖನಿ, ವಾಚು, ಕನ್ನಡಕ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಬಂದಾಗ ಇದು ಯಾರದು ಎಂತ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಅವರು ನನ್ನದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.
मम इदम ಎಂದು ಹೇಳಿಸಬಹುದು

<u>ஆறாம் வகுப்பு</u>.

- देशस्य प्रधानमन्त्री - - ।
- कर्नाटकस्य राज्यपालः - - ।
- स्य मुख्यमन्त्री - - ।
-- स्य राष्ट्रपतिः / राष्ट्राध्यक्षः
--- चलनचित्रस्य निर्देशकः।
--- स्य नायकः नटः ?
सीतायाः जनकः । प्रियांकायाः जननी ।
दशरथः कः ? नलः । गुहः कः ?
पार्वती / शकुन्तला । सरस्वती ।
जया भादुरी । इन्दिरागान्धी का ?

मम नासिका ।
भवतः नासिका ।
मम । भवतः । भवत्याः
कर्णः, हस्तः, पादः, पुस्तकं 27/8
एतद् मम पुस्तकम् । करवस्त्रम् 27/8.
कस्य पुस्तकम् ? मम पुस्तकं ?
कस्य उपनेत्रम् ? कस्याः वनिता-स्यूतः ?
मम पुस्तकम् -- इत्यादीनि ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಪುಸ್ತಕ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, [illegible] ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಹೆಸರು ಕೇಳಬಹುದು.

FLASH CARD ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಚಿತ್ರಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ.

FLASH CARD ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದಗಳು

ಈಗ ಸಹಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಕ ನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ದ್ವಾರಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನ, ಕ್ರಮದ

ಸಹಾಯಕ
ಶಿಕ್ಷಕ
ಸಹಾಯಕ
ಶಿಕ್ಷಕ
ಸಹಾಯಕ

൨൭ ൪ ൨൦൦൫.

पुस्तकस्य नाम किम्?
दन्तफेनकस्य नाम किम्?
वृत्तपत्रिकायाः नाम किम्?

एतस्य बालकस्य नाम- - -
एतस्य वैद्यस्य नाम। वैद्यायाः नाम।
नटस्य नाम। नट्याः नाम।

अकारान्तेतराणां शब्दानां तु
महोदयस्य / महोदयायाः
इति कथनेन सौलभ्यम्।

भोः, आवश्यकं, मास्तु, तर्हि, पुनश्च किंचित
पर्याप्तम् [illegible] [illegible] [illegible]
लोट् [illegible] [illegible]
भोः पानीयं आवश्यकम्
किं आवश्यकम्?
पानीयं आवश्यकम्!
काफी आवश्यकं वा?
मास्तु, काफी मास्तु।

[illegible]

तर्हि किं आवश्यकम्?
जलं आवश्यकम्!
आगच्छतु, ददामि।
पुनश्च किंचित् आवश्यकं वा?
आम्, किंचित्, ([illegible]) किंचित्!
प- र्याप्तम्, ([illegible]) पर्याप्तम्!
धन्यवादः
स्वागतम्

आवश्यकं वा? धनं|पुस्तकं|ताडनं!
मास्तु।
पर्याप्तं वा? – पर्याप्तम्!

उपविशामि, उत्तिष्ठामि, गच्छामि, आगच्छामि,
पठामि लिखामि खादामि, पिबामि
उत्तिष्ठति, गच्छति, तिष्ठति, आगच्छति
उपविशति ఉదా॥.
भवान् गच्छति वा?
आम्, अहं गच्छामि। ఉదా॥.
सः उत्तिष्ठति वा?
आम्, सः उत्तिष्ठति। ఉదా॥.

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಶಿಕ್ಷಕನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ (ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ) ಕ್ರಿಯೆ
ಮಾಡಿಸಿದನು ಭಿನ್ನ ಲಿಂಗದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಸುವುದು. ಕ್ರಮೇಣ: ಗಚ್ಛತು ವಾ
ಇಂತ ಎಲ್ಲದವರನ್ನು ಕೇಳಿ. ಕಲಿಸಬಹುದು
'ಅಹಂ' ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ (ಕ್ರಿಯಾಪದದ) ತುದಿಯಲ್ಲಿ
'ಮಿ' ಬರುತ್ತೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ತಿ' ಬರುತ್ತೆ — ಇಂತ
ಮನದಟ್ಟಾಗಬೇಕು.
ಉ: 'ಪಿಬತಿ' ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಕ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಗಳು 'ಅಹಂ ಪಿಬಾಮಿ' ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸಲಿ.
ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ —
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಬಹುದು
ಇದೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾನೆ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಹತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳು)
ಇದೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು (ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು) ಮಾಡು
ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅವನು
ಹಾಗೆಯೇ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾನೆ

ಧನ್ಯವಾದಃ, ಸ್ವಾಗತಂ ಎಂಬ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು
ಮೊದಲು ಶಿಕ್ಷಕನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಾಕಲೇಟು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ
ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಕೊಡಲು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಎಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾರಂಭ.

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಏಕವಚನ

सुरेश। भवान् गच्छतु। ಇತ್ಯಾದಿ
आगच्छतु, उत्तिष्ठतु, पिबतु, खादतु, क्रीडतु ಇತ್ಯಾದಿ.
सुरेशः गृहं गच्छतु वा? ಇತ್ಯಾದಿ.

बालकः पठति — अहं पठामि।
रमा लिखति — अहं लिखामि।
दण्डः पताति — अहं पतामि।
सः क्रीडति — अहं क्रीडामि।
सा गायति — अहं गायामि।

भवान् गच्छति। लिखति,। पठति।
उपविशति। उत्तिष्ठति ಇತ್ಯಾದಿ.
भवान् गच्छतु। लिखतु। पठतु।
गायतु। नृत्यतु ಇತ್ಯಾದಿ.

धन्यवादः। स्वागतम्।
स्वीकरोतु। संकोचः मास्तु।
भवतु। कृपया स्वीकरोतु।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

ಮೊದಲು ಶಿಕ್ಷಕನು ೧ ರಿಂದ ೨೦ ವರೆಗೆ
ಕೈಬೆರಳುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎಣಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
ಒಂದೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಲಿ. ನಂತರ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ೨೦, ೩೦
೪೦ -- ೧೦೦ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು.
ಕ್ಯಾಲೆಂಡರಿನ ಚಿತ್ರಗಳ ಉಪಯೋಗ, ನಾಣ್ಯಗಳ
(1, 2, 5, 10 ಪೈ.) ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದು
ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಪಟ್ಟಿ [illegible], ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ
ಬಹುದು. ಕೋಷ್ಟಕ ರಚಿಸಬೇಕು.
FLASH CARDS ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.
ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಉತ್ತರ ಬರುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು

ಗಡಿಯಾರದ/ಗಡಿಯಾರದಂತಹ ಆಟಿಗೆಯ
ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿರುವ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಸಮಯ
ಈಗ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು (5.00 ರಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ)
ರೇಡಿಯೋ, TV ನ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಾವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿ. ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬಹುದು
5.00 ಘಂಟೆಯಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ
ದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಾರದು.

[illegible]

[illegible]

कोष्ठक द्वारा संख्यानां ज्ञानम् ।

एकं प्रभृति शतम् पर्यन्तम् ।

संख्यानां लेखनं संस्कृतस्य एव इति निर्बन्धो नास्ति ।

निमिषे कति seconds सन्ति ?
दिवसे कति घण्टाः सन्ति ?
सप्ताहे कति दिवसाः सन्ति ?
मासे कति दिनानि सन्ति ?
शिवमोग्गतः भद्रावती कति मैलस् ... इत्यादि

समयावेक्षणम् । (घट्याम्)

(इदानीं) पञ्चवादनम् । षट्...
सप्त... । अष्टवादनम् ।
सपाद अष्टवादनम् । नव...
सपाद नववादनम् । दश
सार्ध दशवादनम् ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

1/4, 1/2, 3/4 ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೇ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕಲಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳ ಉಪಯೋಗವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿ. ಅಭಿನಯವು ಹೇರಳವಾಗಿರಲಿ. ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಪುನರುಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.

ಪ್ರೌಢ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಥೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಕೂಗನ್ನು ಅನುಕರಿಸಬಹುದು ಅವುಗಳ ಚಲನೆ (ಹಾರುವುದು, ಕುಪ್ಪಳಿಸುವುದು, ಕೊಕ್ಕು ಕುತ್ತಿಗೆಗಳ ತಿರುಗುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ)ಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಬಹುದು. ಕಥೆ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಾಕ್ಯವಾಗಲೀ ಪದವಾಗಲೀ. ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ತಂತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು.

[illegible]

सार्धपञ्चवादनम् । सार्धषट्... । सप्तवादनम् । सार्धसप्तवादनम्

पाद ऊन = पादोन अष्टवादनम् ।

श्रवणसंस्कारार्थं शब्दभण्डारवृद्ध्यर्थं च एका कथा वक्तव्या ।

एकः काकः अस्ति । ([illegible]
काकस्य दाहः भवति । (किं भवति ?)
काकः जलं इच्छति । किंतु जलं नास्ति ।
(जलं अस्ति वा ?) काकः दूरं गच्छति
तत्र दूरे एकः ग्रामः अस्ति । ग्रामस्य
समीपे एकः कूपः अस्ति । कूपस्य
समीपे एकः कुम्भः ([illegible]) अस्ति ।
(किं अस्ति) कुम्भे जलं अस्ति । (कुम्भे
जलं अस्ति वा नास्ति वा ?) जलं अस्ति
किंतु स्वल्पं / किंचित् जलं अस्ति ।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

ಪಾಠ: ೨೦ನೇ

ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹ, ಭಾವ ಪ್ರಕಟನ

सं: काक: निपुण: काक: (निपुण: वा मूर्ख: वा ?) । काक: एकं उपायं करोति । (किं करोति) । कुम्भस्य समीपे ([illegible]) शिलाखण्डा: सन्ति ।
काक: उपायं करोति । तत्र गच्छति । एकं शिलाखण्डं स्वीकरोति ([illegible]) आगच्छति, शिलाखण्डं कुम्भे क्षिपति पुन: गच्छति .. शिलाखण्डं स्वीकरोति आगच्छति । कुम्भे क्षिपति ।

ಈ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

एवं अनेकवारं (बहुवारं, पुन: पुन:) करोति ।
यदा शिलाखण्ड: पतति, जलं उपरि उपरि आगच्छति । काकं जलं पिबति सन्तोषेन गच्छति ।
(सन्तोष: वा दु:खं वा ?)

ಪಾಠದ ಕ್ರಮ

ಕಥೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಹೇಳಿಯಾದ ಮೇಲೆ
ಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವು ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಚುರುಕಾದ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ
ಕಥೆಯನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿ.

ಸಹಜ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಲಜ್ಜೆ ಹೋಗಬೇಕು
ಧೈರ್ಯ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರಂಭದ
ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ
ವಾಕ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ expressions ಗಳ
ಕಂಠಪಾಠ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವುದು ಒಳ್ಳಿತು.

ಇಂದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು
ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತನ್ನಿರಿ ಎನ್ನಬೇಕು
ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದವರೇ ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದರೆ ಒಂದೆ-
ರಡು ವಾಕ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯಿರಿ ಎನ್ನಬೇಕು.

[illegible]

स्पष्ट-उच्चारणार्थं सहज स्वरा-
-घातार्थं केषांचित् वाक्यानां
रटनाभ्यासः।

गच्छति वा?
जानामि भोः।
किमर्थं न?
तत् सत्यम्।

मास्तु मास्तु।
कः विशेषः?
तथा वा?
प्रयत्नं करोतु।

ऐक्यमन्त्रम्
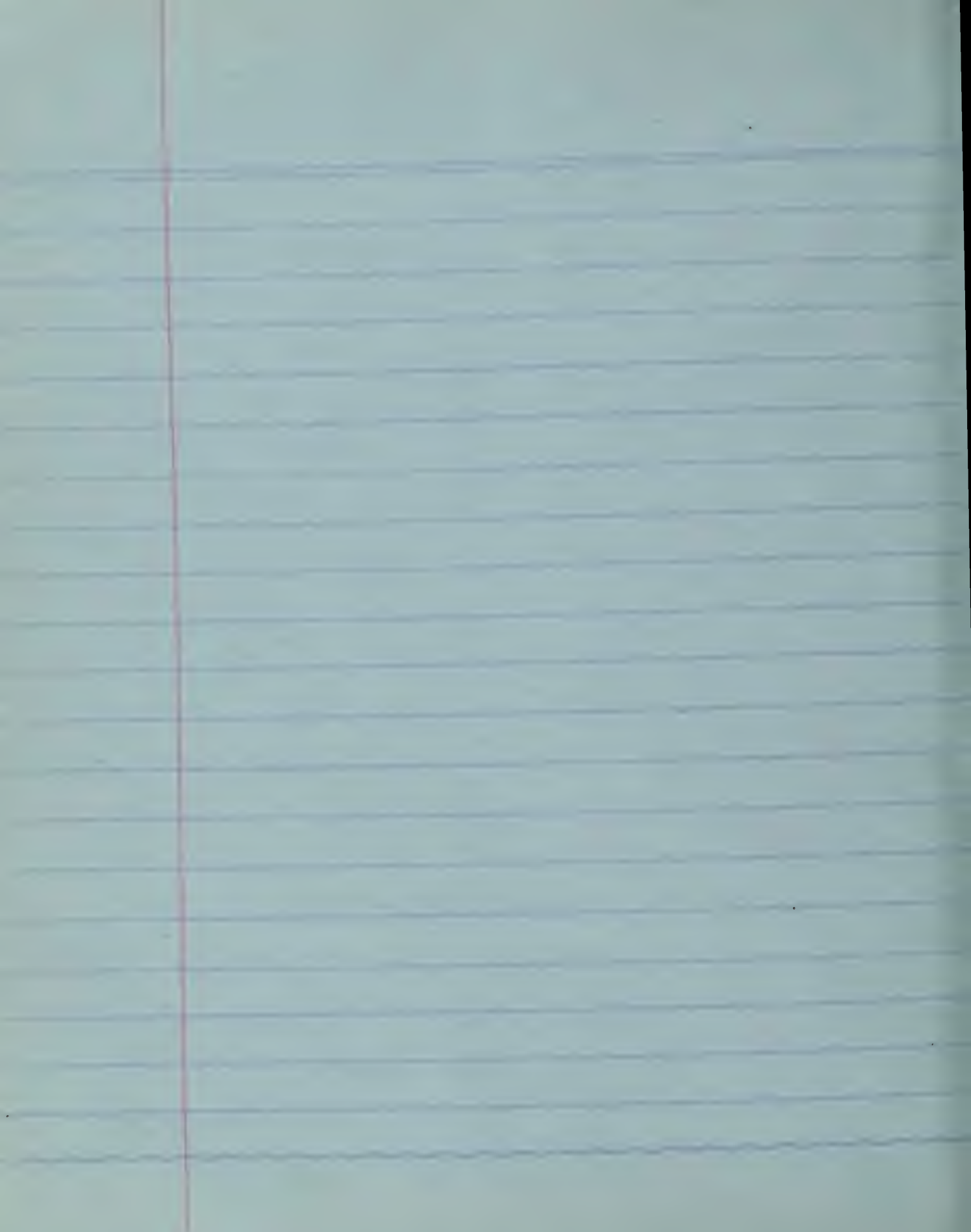
परिचये समस्तपदस्य उपयोगः
यथा – मन्नाम, भवन्नाम एतन्नाम
तन्नाम

हेमीपुत्रः
मृदुलापुत्री

द्वितीयदिनम्

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

शिक्षकस्य सिद्धता

पाठोपकरणानि —

सुधाखण्डाः दन्तकूर्चाः चाकलेहाः

लेखन्यः अङ्कन्यः पेटिकाः
पत्रिकाः
पुस्तकानि चित्राणि फलानि

दन्तफेनकम् फेनकम् प्रोञ्छः
दण्डः
कथाचित्राणि देवचित्राणि
प्रसिद्धव्यक्तीनां चित्राणि

FLASH CARDS.

ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ
ಹಲವಾರು ಬಾಲಕರನ್ನು — " —
ವಸ್ತು ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹಲವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ
ತಿಳಿಸಿ

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಶಬ್ದದ ಏಕವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು

ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಳಲಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಬೇಕು

FLASH CARDS

चषकः । नटः । सचिवः । दीपः ।
वृद्धः । आपणः । मार्गः । वयस्यः ।
क्रीडा । अङ्गुली ।
सखी । भगिनी ।
द्वारम् । वातायनम् । यन्त्रम् ।
सोपानम् ।

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಶಬ್ದಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವುಗಳ ಏಕವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತರಾಗಬೇಕು

ಪಾಠ ಒಂದು.

ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳು

छात्रः - छात्राः। शिष्यः - शिष्याः।
शिक्षकः - शिक्षकाः। अध्यक्षः - अध्यक्षाः।
दण्डः - दण्डाः।
बालिका - बालिकाः। पत्रिका - पत्रिकाः।
संचिका - संचिकाः। लेखनी - लेखन्यः।
अंकनी - अंकन्यः।
पुस्तकम् - पुस्तकानि। चित्रम् - चित्राणि।
फलं - फलानि।

ಬೋಧನ ಕ್ರಮ

(ಪುಟ 3) ಸ: ಕ: 1 ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೆಡೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನನ್ನು, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹಲವು ಹುಡುಗರನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕಲಿಸುವುದು

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ

ಹಲವು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ

ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಹಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಪಾಠ ಎಂಟು.

ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳು

सः कः ? ಉತ್ತರವಾಗಿ सः बालकः।
ते के ? ಉತ್ತರ ते बालकाः।

सा का ? ಉತ್ತರವಾಗಿ सा बालिका।
ताः काः ? ಉತ್ತರ ताः बालिकाः।

तत् किम् ? ಉತ್ತರ तत् वातायनम्।
तानि कानि तानि वातायनानि

एषः	एषः
एते	एते
एषा	एषा
एताः	एताः
एतत्	एतत्
एतानि	एतानि

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

ಶಿಕ್ಷಕನು ಏಕವಚನದ ರೂಪ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಹುವಚನದ ರೂಪ ಹೇಳಲಿ. ಬಳಿಕ ಶಿಕ್ಷಕನು ಬಹುವಚನದ ರೂಪ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಏಕವಚನದ ರೂಪ ಹೇಳಲಿ.

ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನ / ವಸ್ತುಗಳನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕನು ತೋರಿಸಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಪದ/ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾಲ್ಕೈದು ಬಾರಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುವರು.

ಶಿಕ್ಷಕನು ಆಟ ಎಂಬಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟು (ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಾವನೆ ಬರುವಂತೆ)

ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಇಟ್ಟು / ತೋರಿಸಿ
ಮೂರು ಪುಸ್ತಕ — " —
ಪತ್ರಿಕೆ (ನ್ಯಾಪ್ಕಿನ್) — " —
ಪತ್ರಿಕೆಗಳು — " —

ಸಾರಬಿಂದು.

ते (ते-ते-ते-ते-ते) पुरुषाः।

वयम्   वयं-वयं-वयं वयम्

एकं पुस्तकं अस्ति।
त्रीणि पुस्तकानि सन्ति।
पत्रिका अस्ति।
पत्रिकाः सन्ति।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

(ಕೆಲವು) ಐದು ಪದಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ
ಶಿಕ್ಷಕರು ಅವರನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ, ಏಕಂ, ದ್ವೇ
ತ್ರೀಣಿ ಚತ್ವಾರಿ ಪಂಚ ... ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿ
ಹೇಳಿ ...

ಬಾಲಕರಿಂದ ಉತ್ತರ

ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು - ವಿವಿಧ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ -
ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು.

ಒಂದು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ
ಐದು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ
ಬೆಂಚುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಊಟ, ತಿಂಡಿ ಎಷ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತೀರಿ, ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ
ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆ
ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಾಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ಚೀಲದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಇರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಶಬ್ದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಆಧಾರವಾದ ನಂತರ
ದಶೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

FLASH CARDS ಮೂಲಕವು ಹೇಳಿಕೊಡಬಹುದು
ಶಬ್ದಗಳು गृहं, शाला, देवमन्दिरम्,
सभा, नाटकम्, दूरदर्शनं, आकाशवाणी

ಪಾಠ ಎರಡು

कति ? =

अत्र कति बालकाः सन्ति ?
पञ्च बालकाः सन्ति ।
कति सुधाखण्डाः सन्ति ? ಉತ್ತರ
कति पुस्तकानि सन्ति ? ಉತ್ತರ
एका अंगुली अस्ति
कति अंगुलयः सन्ति ? — पञ्च...
कति उत्पीठिकाः सन्ति ? — ಉತ್ತರ
भवान् कति इड्डली खादति ? — ಉತ್ತರ

सप्तमी विभक्ति पाठनम्

हस्ते किं अस्ति ? ಉತ್ತರ
दन्ताः कुत्र सन्ति ? ಉತ್ತರ ..वदने..
एषः स्यूतः । स्यूते किं अस्ति ?
कोषे धनं अस्ति वा ? ಉತ್ತರ
पुस्तके पत्र अस्ति वा ?

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತೋರಿಸಿರಿ —
गृहं — गृहे । शाला — शालायां ಉದಾ

ಪ್ರಾಶ್ನಿಕ ಕ್ರಮ:

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರೂಪಗಳು ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ, ಸ
ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು

ವಿರಾಮದಿವಸಗಳು (ಭಾನುವಾರ, ಬೇಸಗೆರಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ), TV, Radio ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಊಟ ತಿಂಡಿ, — ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದು.
ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹೊತ್ತು, ಸಂಜೆ, ವಾರದ ದಿವಸ, ತಿಂಗಳ ಹೆಸರು, ಇಸವಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬರಬಹುದು.
'ಯಾವಾಗ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳುವ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು (कदा?) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೇಳಲಿ

कः, का, किम्, कदा, कति
ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸ.

ಪಾಠ ಇಂದು.

वासराणां नामानि, अद्य श्वः ह्यः, परश्वः, परह्यः, प्रपरश्वः, प्रपरह्यः

इदानीं।
इदानीं सायंकालः।
इदानीं सूर्यः कुत्र अस्ति?
इदानीं सः किं करोति?

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಏಕವಚನಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದಂತೆ-ಯೇ (ಪುಟ 10-11) ಆಯಾಯಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಭಿ-ನಯಿಸಿದ ಮೂಲಕ ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು. ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ವಾಕ್ಯ ಹೇಳುವುದು, ಬಳಿಕ ಅದೇ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಲವರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು.

ವಚನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾ-ಗಿ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ಗಳು ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಬಳಿಕ ಶಿಕ್ಷಕನು ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವುಗಳ ಏಕವಚನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಆಜ್ಞಾರ್ಥ ರೂಪ ಕಲಿಸುವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಹಲವರಿಗೂ ಆ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿ ಕಲಿಸುವುದು.

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ;
ಬಳಿಕ ಹಲವರಿಗೆ ಅದೇ ಆಜ್ಞೆ.

[illegible].

क्रियापदानां वर्तमाने बहुवचनम्

बालक: गच्छति - बालका: गच्छन्ति

बालिका उपविशति - बालिका: उपविशन्ति।

पुरुष: तिष्ठति —

महिला आगच्छति -

क्रियापदानां वचन परिवर्तनम् — अभ्यास:

गच्छति - गच्छन्ति। लिखति - लिखन्ति

ददाति - ददति। अस्ति - सन्ति।

करोति - कुर्वन्ति। शृणोति - शृण्वन्ति।

पठन्ति - पठति। क्रीडन्ति - क्रीडति।

स्थापयन्ति - स्थापयति। स्मरन्ति - स्मरति।

लोट् लकाराणां बहुवचनम्।

बालक, आगच्छतु।

बालका:, आगच्छन्तु।

बालक, उपविशतु।

बालका:, उपविशन्तु।

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ
ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೊಸರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಸಹಿತ
ಕಲಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕೀಯ
ತಂತ್ರ ಬಳಸಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ
ಬರುಹೋಗುವವರನ್ನು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ
ಮಾಡಿ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ
greet ಮಾಡುವುದನ್ನ ಹೇಳಿಕೊಡಬಹುದು.

ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ
ವಿವರಿಸಿ ಅಂತಹಾ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಪದದ
ಬಳಕೆ ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನ ಹೇಳುವುದು.

ಶಿಕ್ಷಕ:- एकः दोषं करोति चेत् सः अनन्तरं
क्षमां प्रार्थयितुं किं वदति?

ಉತ್ತರ — क्षम्यताम्

ಇದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ
ಮಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಸಹಜತೆಗಳನ್ನು
ತರಬಹುದು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಪದವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ
ಪ್ರಸಂಗ ಸಹಿತ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕು.

ಪಾಠ [illegible]

शिष्टाचाराः ।

हरि ओम् ।
नमस्ते ।
(नमस्कारः, नमोनमः, प्रणामः) ।
सुप्रभातम् ।
शुभरात्रिः ।
कृपया ।
धन्यवादः ।
स्वागतम् ।
क्षम्यताम् ।
चिन्ता मास्तु ।
पुनः मिलामः ।
अस्तु

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ

ಶಿಕ್ಷಕಃ – ([illegible]) क्षम्यतां (इति वदति)। तस्य उत्तरं किं वक्तव्यम्? – चिन्ता मास्तु
ಎಂಬ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದ
ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು

ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯ ಒಂದೊಂದೇ
ವಾಕ್ಯ ಹೇಳಿ ಇತರರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ
ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತಾನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳುವ ಸಮಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -
ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಆನಂತರ ತಾನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು (ವಿದ್ಯಾ) ಮೊದಲು ಏನು ಮಾಡುವನೋ, ಕೇಳುತ್ತಾನೆ-
ಆಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡುವನೋ, ಕೇಳುತ್ತಾನೆ -
ಸ್ನಾನ ಯಾವಾಗ ಮಾಡುತ್ತೀ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ದಿನಚರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು

೩೧.೭.೨೦೨೦ ಕ್ರಿ.

शिष्टाचाराः ।

दिनचर्या

उत्थानतः प्रातरुपाहार पर्यन्तम

अहं प्रातः पञ्चवादने उत्तिष्ठामि (Repeat)
भवान् कति वादने उत्तिष्ठति? ಉತ್ತರ
प्रथमं अहं मुखं क्षालयामि ।
प्रथमं भवान् किं करोति? ಉತ್ತರ
अनन्तरं भवान् किं करोति? ಉತ್ತರ
भवान् स्नानं कदा करोति? ಉತ್ತರ

भवती उपाहारं कदा खादति? ಉತ್ತರ

ಪಾಠನ ಕ್ರಮ.

(ಪುಟ 12 ರಲ್ಲಿರುವ ಮುಂದುವರಿಕೆ)
ಶಾಲೆ, ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ್ಲಿ
ಆರಂಭ, ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಮಯ (ವಿಷ್ಟು
ಹೊತ್ತಿಗೆ - ವೇಳೆ) ಎಂದು ಕೇಳಿ
ಸಮಯ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು
ರೇಡಿಯೋ, ಟಿ.ವಿ. ಮುಂತಾದವುಗಳ
ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಮಯದ
ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕಲಿಸಬಹುದು.
ಐದು ಘಂಟೆಯ ಅಂತರದಷ್ಟನ್ನೇ ಮೊದಲು
ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲು
ಪೂರ್ಣಾಂಕ, ಬಳಿಕ सपाद, सार्ध,
पादोन ಗಳು
ಕೊನೆಗೆ 8.05, 8.50,
9.40 ಇತ್ಯಾದಿ.
ಕಛೇರಿ 1.00 ರಿಂದ - 4.55
(ವರೆಗಿನ) ನಡುವಣ ಕೆಲವು ವೇಳೆ
ಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು

ಪ್ರಾಥಬಂಧ.

(ಶ್ರ೬೩।೨)

समय पाठनम्

शालायाः आरम्भः कदा?
समाप्तिः कदा?

आकाशवाण्यां कन्नडचित्ररंजिनी कदा
दूरदर्शने चित्रहार कदा?
आकाशवाण्यां कन्नडवार्ता कदा?

ಪುಟ 12 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ (ಮುಂದುವರಿಸಿ)
1 ರಿಂದ 10 ವರೆಗೆ, ಬಳಿಕ 10-20-30 —
100 ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ
- ಕನಿಷ್ಠ ಇಬ್ಬರಿಂದ + ಹೇಳಿಸಬೇಕು
ಬಳಿಕ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಸೂಚಿಸಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಿಂದ — individually, ಒಂದೊಂದೇ
ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ — 11 ರಿಂದ 99 ವರೆಗೆ
ಹೇಳಿಸಬೇಕು. ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಂದೇ ಸಂಖ್ಯೆ - Rule.
ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಳುವಾಗ ಮೊದಲು
ಬಿಡಿಯ ಸ್ಥಾನದ್ದು, ಬಳಿಕ ದಶಕದ್ದು ಹೇಳ
ಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ -
೨೫, ೭೮, ೩೬ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಠನಗಳಲ್ಲಿ
ಮಾಲಿಕೆ — ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿ — ಗೃಹಸ್ವಾಮಿಯು ನಡೆವ
ವ್ಯವಹಾರವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು
ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಸಹಾಯಕ ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರ ಅವರ
ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ಕಲಿಸಬಹುದು.
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಣ ಮಾಡಿ, ಒಂದು
ಬಣದ ಬಳಿ ಶಿಕ್ಷಕನು, ಇನ್ನೊಂದು ಬಣದ

ಬಳಿ ಸಹಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.
ಶಿಕ್ಷಕನ ಬಳಿಯಿರುವ ಬನಾವು ಅವನ ಮಾತನ್ನು
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ
ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಹಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಕನು ನುಡಿದ ಸಂವಾದ
ವನ್ನು ಅವನ ಬಳಿಯಿರುವ ಬನಾವು ಜೋರಾಗಿ
ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.
ಶಿಕ್ಷಕ-ಸಹ-ಶಿಕ್ಷಕರ ನಡುವಣ ಸಂಭಾಷಣೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗಮನಿಸು
ವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ
ಮಾಡಲೂ ಬಹುದು.

रटनाभ्यासः
यत्किमपि भवतु, आगच्छामि।
कः आगतवान्? का पृष्टवती?
विस्मृतवान् वा?
लिखितवती किल?
तर्हि कुत्र गतम्?
बहु कष्टम्!
इदानीं किं कुर्मः?
निश्चयेन।
भवतु नाम।

[illegible]

छात्रेषु प्रत्येकेन अपि संस्कृतेन सम्बद्ध वाक्य द्वयं वक्तव्यम् ।
यथा
भवतः गृहं कुत्र अस्ति?

कथा –

ಪ್ರವರ್ತನ ಕ್ರಮ.

FLASH CARDS ಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಚಿತ್ರ, ಪಾತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ (ವಿಶೇಷ ಪದಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಕು) ಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿ – ಗಳಿಂದ अद्य श्वः... ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭ.

अद्य भानुवासरः ; श्वः कः वासरः
ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮಾಡಲಿ.

ಏಕವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಪದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ (ದ್ವಿ) ಬಹು ಪ್ರತ್ಯಯದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಸುವುದು.

ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ~~[illegible]~~ बालकः अस्ति ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಬೇರೆ बालकाः सन्ति ಎನ್ನಲಿ.

तृतीयदिनम्

[illegible]

[illegible]

पूर्वदिनयोः दिनस्य वा पाठस्य पुनःस्मारणम् ।

अद्य श्वः ह्यः इत्यादीनि

प्रश्नार्थकपदानि -
किं कुत्र कदा कति

अभ्यासः - परिवर्तनम् ।
एकवचनतः बहुवचनं, अन्यथा च

बालकः अस्ति → बालकाः सन्ति ।
एषः बालकः ⟷ एते बालकाः ।
सः बालकः ⟷ ते बालकाः ।
एषा बालिका ⟷ एताः बालिकाः ।
सा बालिका ⟷ ताः बालिकाः ।
एतत् पुस्तकं ⟷ एतानि पुस्तकानि ।
तत् वातायनं ⟷ तानि वातायनानि ।

ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಲಕನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ बालकः ಎಂದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಸಮನಾಗಿ ಹೇಳುವರು (: सः बालकः ಎನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂತೆ बालकः ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೈತೋರಿ ಸಮನಾಗಿ ಹೇಳುವರು सः बालकः ಎನ್ನುವ

ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಚಿತ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸ್ಥಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು कुत्र ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹೊಂದಿಸಿ ಹೇಳಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಿ.
ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಎ.ವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ कुत्र ಹಾಕಲಿ.

ಶಿಕ್ಷಕ – मम गृहं कर्नाटके अस्ति ।
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು – कर्नाटके कुत्र अस्ति ?
ಶಿಕ್ಷಕ – कर्नाटके — नगरे अस्ति ।
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು — — नगरे कुत्र अस्ति ?
ಶಿಕ್ಷಕ — — नगरे — अस्ति ।

ಉದಾ.
धनं पुस्तके अस्ति । पुस्तके कुत्र अस्ति ?

अभ्यासः – सूत्र सर्वनाम संयोजनम्

बालकः → एषः बालकः।

बालकः → सः बालकः।

बालिका → एषा बालिका।

बालिका → सा बालिका।

वातायनम् → एतत् वातायनम्।

~~बाल~~ द्वारम् → तत् द्वारम्।

'कुल' इति शब्दस्य प्रयोगः।

सप्तमी विभक्तिः

ಮಾತಿನ ಕ್ರಮ

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ कदा।
ಎಂಬುದರ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಯೋಗ.

ಶಿಕ್ಷಕ - अहं अस्मिन् वर्षे —— गच्छामि।
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - अस्मिन् वर्षे कदा?
ಶಿಕ್ಷಕ - अस्मिन् वर्षे जून मासे।
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - जून मासे कदा?
ಶಿಕ್ಷಕ - जून मासे प्रथम सप्ताहे।

ಅಥವಾ तृतीयदिनांके, ಎಂಬ प्रातःकाले
अष्टवादने
ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು

ಕ್ರಿಯಾಪದದ (ವರ್ತಮಾನ) ಏಕವಚನದ ರೂಪ
ಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
[illegible] ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು

ಪಾಠ ೨೦೮

'कदा' इति पदप्रयोगः।

क्रियापदानां वर्तमानकाले
बहुवचनरूपाणि

ಪಾಠಕ್ರಮ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ
ಶಿಕ್ಷಕನು ^ ಸಂಧಿವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
ಎಂದು ಹೇಳಿ; ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ (ಉ: दुग्धः ಇದನ್ನು
ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

अहं दुग्धं स्वीकरोमि
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು

ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವಾಗ
ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದುವಾಗ
ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ
ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ
FLASH CARDS ಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ
ಶಬ್ದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಪರಿವರ್ತನಾಭ್ಯಾಸ

कृपया ददातु ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳಿಂದ.
ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹಾಗು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ
ಕೇಳುವ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ —

२०७ २०२५

द्वितीया विभक्तिः

एकः दण्डः – अहं दण्डं स्वीकरोमि।

एकः चाकलेहः – अहं चाकलेहं ददामि

सः चाकलेहं खादति।

रमेशः जलं पिबति।

नळिनी वृत्तपत्रिकां पठति।

लेखनीं स्थापयामि।

चित्रं पश्यामि।

चषकः – चषकं॥ स्थालिकां।

दूरवाणीं।

कृपया शब्दस्य उपयोगः।

कृपया करदीपं ददातु। - धनं-।

ಪಾಠ ೨೦ ದು

पुरतः पृष्ठतः वामतः दक्षिणतः

भवतः वामतः कः अस्ति?
भवत्याः दक्षिणतः का अस्ति?
भवतः उपरि किं अस्ति?

इतः ततः

भवान् इतः कुत्र गच्छति?
पत्रालयं इतः कियत् दूरं भवति?
इतः - गन्तुं यानं किं/कदा अस्ति

अहं गृहतः आगच्छामि।

कुतः

ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂದು
ಹೇಳಿದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಬಹುದು
ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು

ತಾನು ನಡೆಯುತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಚಲನೆಯ
ವೇಗವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವರು
ಹಾಗೆಯೇ ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ತೋರಿಸಿ ವಾಕ್ಯರಚನೆ
ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ शीघ्रं मन्दं
उच्चैः नीचैः मधुरं कर्कशं
सामयक ಯಾವಂತಹ ಉಪಯೋಗ
ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು

भवान् किमर्थं पठति। क्रीडति?

ಬಳಲುವಂತೆ ನಟಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಗಳು ಕೇಳಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಕೈಯ ಮೇಲೆ
ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್ ಇರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು.
किमर्थं ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪದೇ ಪದೇ
ಬರುವಂತೆ ವಾಕ್ಯರಚನೆ

न

अहं गच्छामि — अहं न गच्छामि।

अहं खादामि — अहं न खादामि

अहं गच्छामि। चलामि मन्दम्।

अहं शीघ्रं चलामि।

अहं मन्दं वदामि। उच्चैः।

कूर्मः। अश्वः कथं गच्छति?

लता मंगेशकर कथं गायति?

किमर्थं

भवान् किमर्थं रोदिति?

किमर्थं व्रणः। पट्टबन्धः?

अपि ।

अस्तु ।

अहं न जानामि ।

भोः श्रीमन् मान्ये
मित्र सखि

क्रीडा द्वारा संख्यापाठनम्

कथा।

वाक्यत्रयम्

अहं गच्छामि - गतवान्।
पिबाति - पीतवती।

कृतवान - कृतवन्तः।

दृष्टवती - दृष्टवत्यः।

अस्मि।

यदि - तर्हि

यथा तथा।

यदा तदा।

क्रियापदानां परिवर्तनम्-
अभ्यासः

क्रियापदानां वचने परिवर्तनम्

कृदन्तानां लिङ्ग परिवर्तनम्

तः — पर्यन्तम्

चतुर्थी विभक्तिः

आसीत्

आसन्।

आसम्।

एकः एका एकम्

क्रियापदानां बहुवचनम्

करोमि — कुर्मः
करोति — कुर्वन्ति
शृणोमि शृणुमः
ददाति ददति
जानाति जानन्ति
शृणोति शृण्वन्ति

अद्य आरभ्य
एतावत् पर्यन्तम्
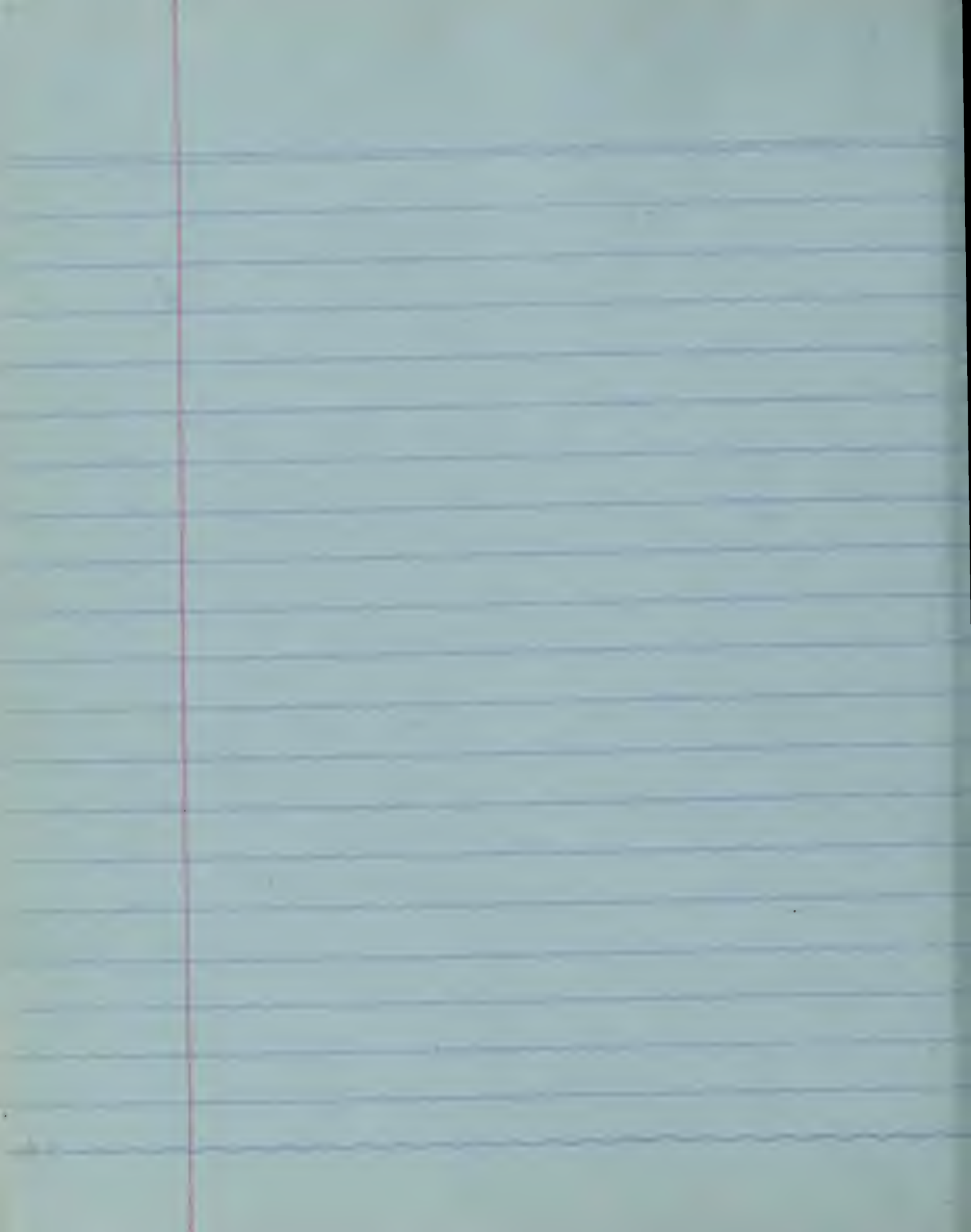
भोजन सम्बान्धिनः शब्दाः

पात्राणि

पाकानि

वाक्यानि

राम कृष्ण रामकृष्ण गोविन्द

खादामि इति क्रीडया

संख्या पाठनम्

खाद्यानां बोधनम्

कथा

ಬಾಳೆಲೆಯ ತಿನ್ನಿ ಹೇಳುವುದು,
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ತೋಟದಿ, ಸಿಂಪಿ ತಬ್ಬಿ

बन्धुवाचकाः शब्दाः

वर्णाः

रुचिः

वाहनानि

दीर्घसंख्या
२११२

वेषभूषणानि - वस्त्राणि ।

भिन्न शब्द योजनम्

सः पुस्तकं नयति ।
सः पुस्तकं नयति ।
सः पुस्तकं न याति ।

ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ
ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾಗಬಾರದು.

छात्राणां कृते प्रश्नाः

क्रीडा —

निषिद्धसंख्यास्थाने करताडनम्

सम्यक् पठतु, निश्चयेन उत्तीर्णः -

भवान् करुणामूर्तिः किल!

लड्डुकं मधुरं अस्ति किल!

अपेक्षया

ऋमुन्

किन्तु

निश्चयेन

किल

अद्य बहुशः वृष्टिः भवति।

बहुशः - न आगमिष्यामि

उत्तमः पाठः
उत्तमा कथा
उत्तमं नगरम्

बहुशः

शक्नोति ।

शक्नुवन्ति ।

विशेषणानां प्रयोगाः

उत्तम

अभ्यासः —

वाक्यविस्तारणम् ।

अवयवानां नामानि

३ प्राणिनां नामानि

इतः पूर्वम्

इतः परम्

कृपया भवान् अन्तः आगच्छतु,

~~कृपया~~ वाहनं बहिः तिष्ठतु।

त्वा — तुमुन्
परस्पर परिवर्तनम्

चित्रमन्दिरं गत्वा चित्रं पश्यामि

चित्रं द्रष्टुं चित्रमन्दिरं
गच्छामि।

बहिः — अन्तः

रिक्तं — पूर्णं

ಬಾಲಕನನ್ನು ಎತ್ತಾಡಿಸಿ ಒದಸು
ಹೆಚ್ಚು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ इतोऽपि उच्चैः
ವದತು ಎನ್ನು ಬಹುದು

रामः इत्युक्ते कः?
दाशरथिः इत्युक्ते रामः किल।
अत रवि इत्युक्ते कः ओः।
नास्ति इत्युक्ते नास्ति।

शिबिरस्य अन्ते कथां वदिष्यामि
भवान् किमर्थं अन्ते उपविशति

अद्य विरामः चेत् अद्य आगच्छतु,
नो चेत् आनुवासर आगच्छतु।

इतोऽपि

इतोऽपि दीर्घं, इतोपि बृहत्
इतोऽपि सुन्दरं

इत्युक्ते

अन्तो

चेत्
नो चेत्

रोबोट् व्यक्तिना कारणीयम्

क्रीडा –
अवयवस्पर्शनम्

वैद्यशास्त्र सम्बन्धिनः
शब्दाः

पीनसः ज्वरः शैत्यम्
सुपिष्टकम् यवागूः

संख्याकथनम् – विपरीत
क्रमेण – १००, ९९, ९८ ...

वैद्य-रोगिसंभाषणम्

पक्षयोः (मध्ये) प्रश्नोत्तराणां स्पर्धा

शिक्षकेण उक्तां कथां छात्राः (लेकराः) पृथक्वाक्यं उक्त्वा उक्त्वा सम्पूर्णां कथयन्ति

प्रश्नोत्तरम्

कथा

દીર્ઘ વાક્ય સ્મરણમ્

अष्टमदिनाम्

प्रतिदिनं अहं पंचवारं चायं पिबामि
त्रिवारं भोजनं करोमि।
कतिवारं वदामि भोः।

लेखनी नास्ति, अतः अहं न लिखामि।
अहं न लिखामि यतः लेखनी नास्ति।

अष्टमदिनम्

वारम्

परिवर्तनम् –
अतः ⟷ यतः

यत् ⟷ तत्

यः ⟷ सः

या ⟷ सा।

यत ⟷ तत

यद्यपि - तथापि

कियत् - कति भेदः।

यावत् - तावत्

अस्माकं

कथा।

उक्तां कथां पुनरभिनयः - छात्रेभ्यः। आत्मानं (एकैकं पात्रं कल्पयित्वा कथां वदेयुः।

यथा न्यायनिर्णये मित्रयोः सम्भाषणम्

संस्कृतेन चर्चा

क्रीडा — एकश्वासेन संख्याः वक्तव्याः।

विनोदकणिका

प्रथमः प्रथमा प्रथमम्

चतुर्थः चतुर्थी चतुर्थम्

एकादशः एकादशी एकादशम्

विंशतितमः विंशतितमी विंशतितमम्

नवमदिनम्

नवमदिनम्

चितन — चन

— द्वयम्

बालकद्वयं गच्छति

संख्यानां लिंगभेदः

अहं करोमि —

मया करणीयम् ।

अनन्तकथा रचना

संख्यानां न्यूनीकरणं
अधिकीकरणं — क्रीडा

प्रश्नोत्तरम्

कार्यक्रमस्य विमर्शः, विवरणनम्
चलचित्रस्य विमर्शः। कथा।
Cricket Running Commentary
गीतानां। घोषणानां। प्रहेलिका
नां, / लोकोक्तिनां / जाहिरातूनां
वृत्तपत्रिकाविषयाणां वा
संस्कृतेन अनुवादः।

AIR ದೂರದರ್ಶನದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾರ್ತೆ,
ಗದ್ಯ ಶ್ರವ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ.
ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದಮಾಮ, ಪತ್ರಿಕಾ, ಸಂಸ್ಕೃತ
ತರಂಗಿಣೀ — [illegible]

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಭಾಷಣೇ ಶಕ್ತಿ ಸಂವರ್ಧನಾರ್ಥಂ
ಉಪಾಯಾಃ

1. ಪ್ರತಿದಿನಂ ದಿನಚರೀ ಲೇಖನಂ
2. ವಸ್ತೂನಾಂ ಉಪರಿ ನಾಮಾನಿ ಅಂಟ್ಯಂತಾಂ.
3. ಸಂಸ್ಕೃತ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕಾನಾಂ, 'ವಿಕ್ರಮ' ಸುಧರ್ಮಸ್ಯ, ಚಂದಮಾಮಾ ಮಾಸಪತ್ರಿಕಸ್ಯ ~~ಪಾಠ~~ ಪಠನಾನಿ
4. ಆಕಾಶವಾಣ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾರ್ತಾ ಶ್ರವಣಂ ಪ್ರಸಂಗೋದ್ಘಾಟನಂ, ಸ್ವಯಂ ಲೇಖನಂ..
5. ಪ್ರತಿದಿನಂ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಮಯೇ (ಭೋಜನೇ) ಸಂಸ್ಕೃತೇನ ಸಂಭಾಷಣಂ
6. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನಾಂ ಅವೇಕ್ಷಣಂ, ಲೇಖನಂ ಪ್ರದರ್ಶನಾನಿ
7. ಬಾಲಾನಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತೇ ಕಥಾ ವಕ್ತವ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗೀತಾನಾಂ ಅಭ್ಯಾಸಃ